

Väitöskirja valtaindekseistä ja EU:n päätöksenteosta

MANFRED HOLLER

Mika Widgrén: National Interests, EU Enlargement and Coalition Formation: Fours Essays on National Influence in the EU"; Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos, Sarja A 20, Helsinki 1995.

Työn sisällöstä

Mika Widgrén tarkastelee työssään laajasti tunnetuimpien valtaindeksien (Shapley-Shubik-indeksin ja Banzhaf-indeksin) välistä suhdetta Philip Straffinin kehittämän äänestysten todennäköisyysmallin avulla. Sovelluskohteekseen Widgrén on valinnut Euroopan unionin ministerineuvoston. Siinä hän analysoi eri päätöksäntöjen, äänijakaumien ja unionin laajennusten sekä koalitionmuodostuksen vaikutuksia vallan jakaumaan.

Väitöskirjan ensimmäinen luku esittelee varsinaisten kontribuutiolukujen ongelmanasettelun sekä vetää yhteen päätulokset. Luku kaksi määrittelee kvantitatiivisen tavan mitata ETA-sopimuksesta aiheutuvaa vaikutusvajetta, joka koskettaa EFTA-maita EU:n ulkopuolella. Luvussa kolme tarkastelu siirtyy EFTA-maiden asemaan EU:n päätöksenteossa. Päätuloksena

on, että siirtyminen kohti alempia enemmistö-sääntöjä kasvattaa vaikutusvajella mitaten EU- ja ETA-ratkaisujen eroa.

Luvussa neljä tutkitaan koalitionmuodostuksen vaikutusta vallan jakaumaan. Analyysissa oletetaan, että tiettyjen maiden hallitukset ovat taipuvaisia koordinoimaan äänestyskäyttäytymistään. Esimerkiksi Shapley-Shubik-indeksillä mitaten Välimeren maat Espanja, Portugali ja Kreikka hyötyvät yhteistyöstään nykyistä enemmän, kun EU laajenee EFTA-mailla. Edelleen Välimeren yhteistyö nostaa Espanjan vaikutusvaltaisemmaksi kuin sitä suuremmat EU-maat (esim. Saksa) ovat. Yleisenä lopputulemana luvussa neljä kuitenkin on, että koalitiot eivät muuta vaikutusvallan jakaumaa kovin paljon. Luvussa viisi tarkastellaan kahta politiikkaesimerkkiä - kauppolitiikkaa ja sosiaalista sääntelyä. Analyysi osoittaa, että koalitioiden muodostaminen on tällöinkin kannattavaa lähinnä päätösten estämisen kannalta. Myös silloin, kun liittoutumalla ei ole riittävästi ääniä päätösten estämiseen, sen kannattaa tietyissä tapauksissa tiivistää yhteistyötään estääkseen päätöksiä.

Keskustelua

Valittu sovelluskohde ja johdetut tulokset ovat epäilemättä tärkeitä niin Suomen, EU:n kuin mahdollisten tulevienkin jäsenmaiden kannalta. Tulosten tulkintaa rajoittaa kuitenkin se, että kansallisia etuja tarkastellaan riippumattomasti ideologisista vaikuttimista muun muassa koalitioiden muodostamiseksi. Tämä valinta on hyväksyttävä, koska tarkasteltavia kysymyksiä ei lukua viisi lukuun ottamatta tarkemmin määritellä.

Tutkimus tarkastelee kansallista valtaa niiden omaan EU:n äänestyspäätöksissä. Tutkimus ei näin ollen analysoi suoraan jäsenmaiden vaikutuksia EU:n politiikkapäätöksien kannalta. Tämä rajoittaa tutkimuksen poliittista arvoa ja tulosten mahdollista yleistettävyyttä.

Tutkimuksen substanssi on sen kontribuutiossa valtaindeksien teoriaan. Seuraamalla Straffin (1977, 1988) määritelmiä Widgrén näyttää toteen formaalin yhtäläisyyden, joka niin sanottujen perinteisten valtaindeksien aksiomaattisen lähestymistavan ja todennäköisyystulkinnan välillä välillä vallitsee. Samoihin indekseihin voidaan siis päätyä joko aksiomaattisesti tai vielä vähemmän oletuksin äänestäjien käyttäytymisestä. Näitä äänestäjien käyttäytymistä kuvaavia malleja on kaksi: niin sa-

nottu itsenäisyysoletus, jossa kukin äänestäjä arpoo oman äänestystodennäköisyytensä muista riippumattomasti sekä niin sanottu homogeenisuus, jossa äänestäjät valitsevat yhteisen jakauman, josta äänestystodennäköisyydet kullekin arvotaan. Itsenäisyys johtaa Banzhaf indeksiin ja homogeenisuus Shapley-Shubik-indeksiin.

Widgrén argumentoi vakuuttavasti todennäköisyystulkinnan puolesta, koska se sallii äänestyskäyttäytymistä koskevien testattavien hypoteesien rakentamisen ja luo yhteisen työkalun indeksien pohjalle erilaisten aksiomaattikkojen sijaan. Edelleen todennäköisyystulkinnan kehittäminen ja valittu empiirinen sovelluskohde osoittavat, että yhdistelemällä käyttäytymisoleuksia on mahdollista tarkastella esimerkiksi koalitioita, eri todennäköisyyksin esiintyvää yhteistyötä tarkoituksenmukaisella tavalla. Todennäköisyystulkinta lisää äänestystilanteiden mallittamisen joustavuutta ja antaa lisävalmiuksia tarkastella koalitioiden muodostamista, mikä on äänestysvoima-analyysin ydin. Tämä on tärkeä askel kohti kehittyneempiä äänestysmalleja niiden nostamiseksi tarkoituksenmukaiseksi keinoksi arvioida ja jopa suunnitella äänestyselimiä.

(Suomennos: Mika Widgrén)